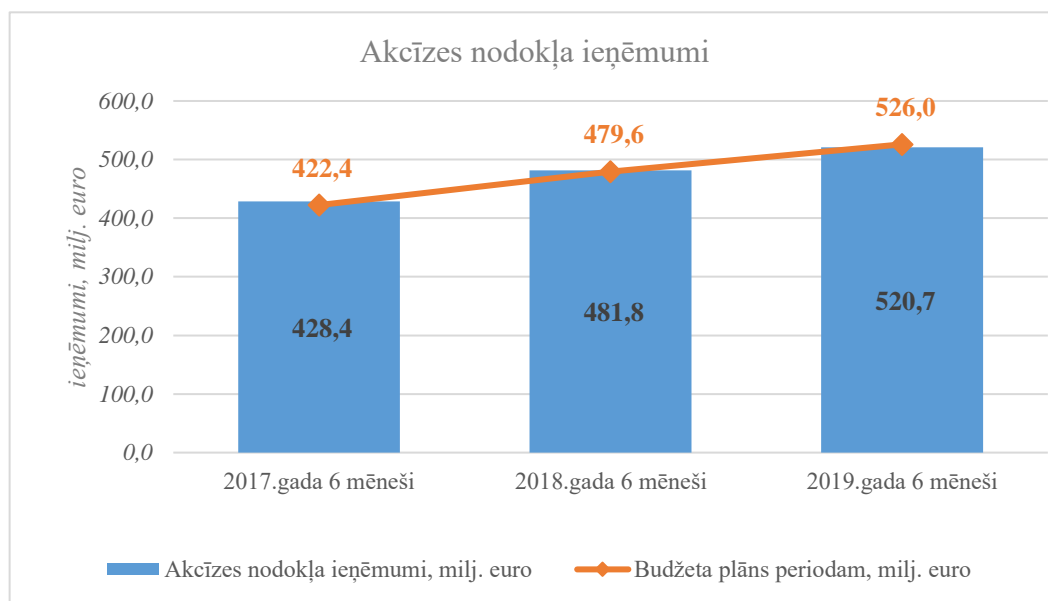

Akcīzes preču aprite 2019. gada 6 mēnešos

➤ *Akcīzes nodokļa ieņēmumi*

Akcīzes nodokļa ieņēmumi ir būtisks valsts kopbudžeta ieņēmumu avots, jo sastāda 11% no kopējiem nodokļu ieņēmumiem valsts budžetā. Akcīzes nodokļa ieņēmumi 2019. gada 6 mēnešos ir 521 milj. EUR, kas ir par 39 milj. EUR jeb 8,1 % vairāk kā 2018. gada attiecīgajā periodā (skat. 1.attēlu). 2019. gada 6 mēnešos ieņēmumu plāns izpildīts par 99,0 %.

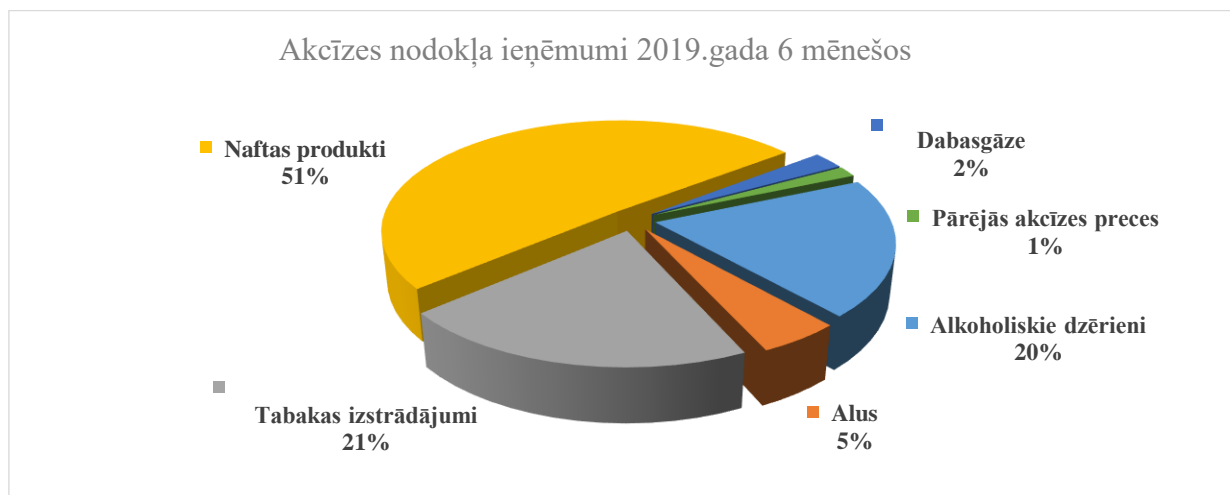
1.attēls

2019.gada 6 mēnešos akcīzes nodokļa ieņēmumus galvenokārt ietekmēja akcīzes nodokļa likmju izmaiņas. 2019. gada 1. janvārī akcīzes nodokļa likmes tika palielinātas tabakas izstrādājumiem (neskaitot cigaretes), 2019. gada 1. martā – alkoholiskajiem dzērieniem.

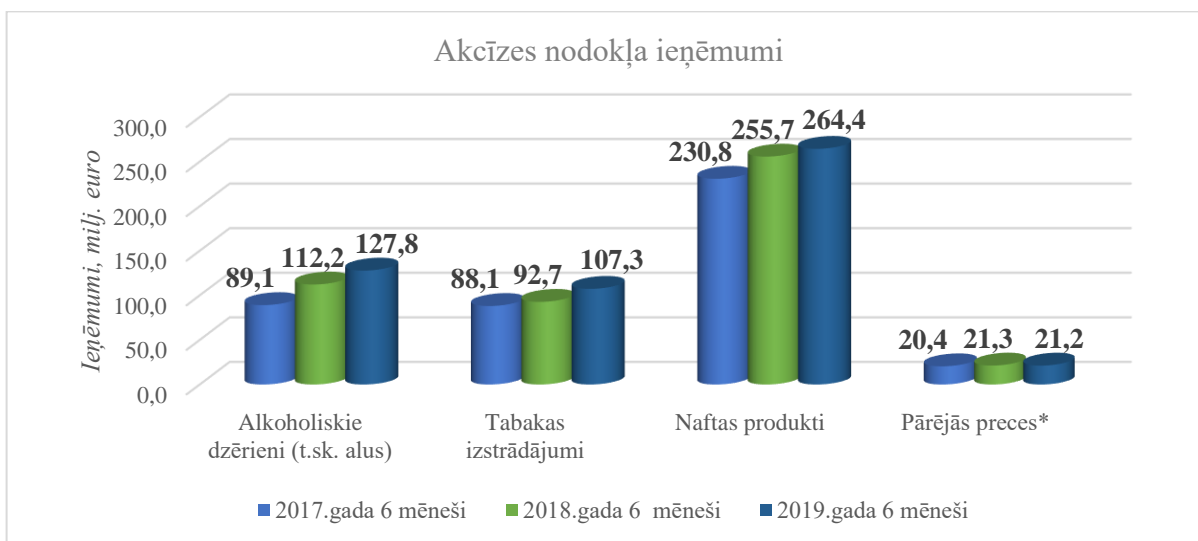
Ieņēmumus būtiski ietekmē legālais akcīzes preču patēriņš, kas, savukārt, ir cieši saistīts ar valsts ekonomisko attīstību, patērētāju pirktspēju, kā arī akcīzes nodokļa likmju politiku kaimiņvalstīs. Pēdējos gados būtiskas nodokļa likmju diferences rezultātā pieaug Igaunijas un Skandināvijas valstu pircēju skaits Latvijā. Tā rezultātā pieaug alkoholisko dzērienu un arī citu akcīzes preču realizācija Latvijas-Igaunijas pierobežā, tā veicinot akcīzes nodokļa ieņēmumu pieaugumu Latvijā. Patēriņa tendences katrai no akcīzes preču grupām vērtētas tālāk tekstā.

2.attēls

Akcīzes nodokļa ieņēmumu struktūrā vislielākais īpatsvars ir akcīzes nodoklim par naftas produktiem – 2019. gada 6 mēnešos tas veido 50,8 % no visiem akcīzes nodokļa ieņēmumiem, tālāk seko ieņēmumi par tabakas izstrādājumiem – 20,6% un alkoholiskajiem dzērieniem (t.sk. alu) – 24,5% (skat. 2.attēlu).

3.attēls

*Pārējās preces – kafija, bezalkoholiskie dzērieni, elektroniskajās cigaretēs izmantojamie šķidrums, dabasgāze

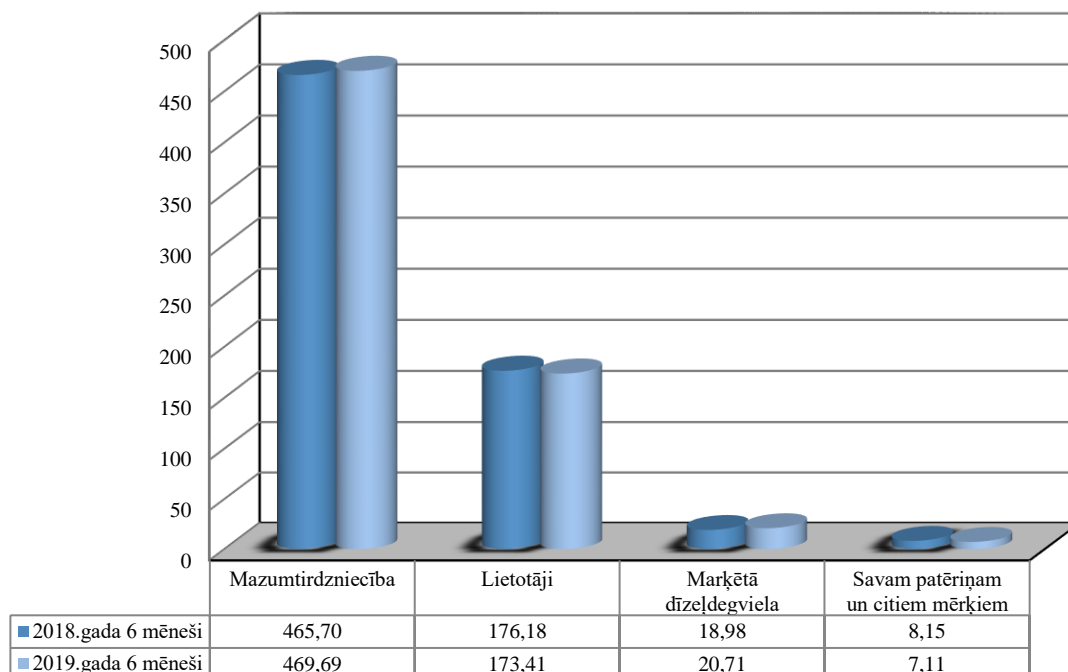
2019. gada 6 mēnešos, salīdzinot ar 2018. gada attiecīgo periodu, akcīzes nodokļa ieņēmumi ir pieauguši – par alkoholiskajiem dzērieniem (t.sk. alu) +16 milj. EUR, par tabakas izstrādājumiem +15 milj. EUR un par naftas produktiem +9 milj. EUR. Ieņēmumi par pārējām precēm kopskatā ir minimāli samazinājušies uz dabasgāzes ieņēmumu krituma rēķina (dabasgāze -0,4 milj. EUR, pārējās preces (t.sk. kafija, bezalkoholiskie dzērieni, e-šķidrums) +0,3 milj. EUR) (skat. 3.attēlu).

Naftas produkti

Kopējais Latvijā patēriņam nodoto naftas produktu (degvielas) apjoms 2019.gada 6 mēnešos ir 667,65 tūkst. tonnas, kas ir par 1,61 tūkst. tonnām jeb 0.2 % mazāk kā 2018.gada attiecīgajā periodā.

4.attēls

Naftas produktu realizācija, tūkst. tonnas

Savukārt, patēriņam nodoto naftas produktu realizācijas apjoms 2019.gada pirmajā pusgadā kopumā nedaudz (+1,93 tūkst tonnas) pārsniedz iepriekšējā gada pirmā pusgada rādītāju. Šī gada pirmajā pusgadā kopumā mazumtirdzniecībā (degvielas uzpildes stacijās) realizētas 469,69 tūkst. tonnas, kas ir par 1% vairāk kā 2018. gada pirmajā pusgadā. Pieaugumu galvenokārt veido dīzeļdegviela (+ 3%). Mazumtirdzniecībā šogad vislielāko degvielas apjomu ir realizējusi SIA "Neste Latvija".

Vērtējot dinamiku pa periodiem realizācijas apjomi krītas un 2019.gada jūnijā, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, kopējais realizācijas apjoms ir samazinājies par 3%, krītas gan mazumtirdzniecībā gan lietotājiem vairumtirdzniecībā realizētās degvielas apjoms.

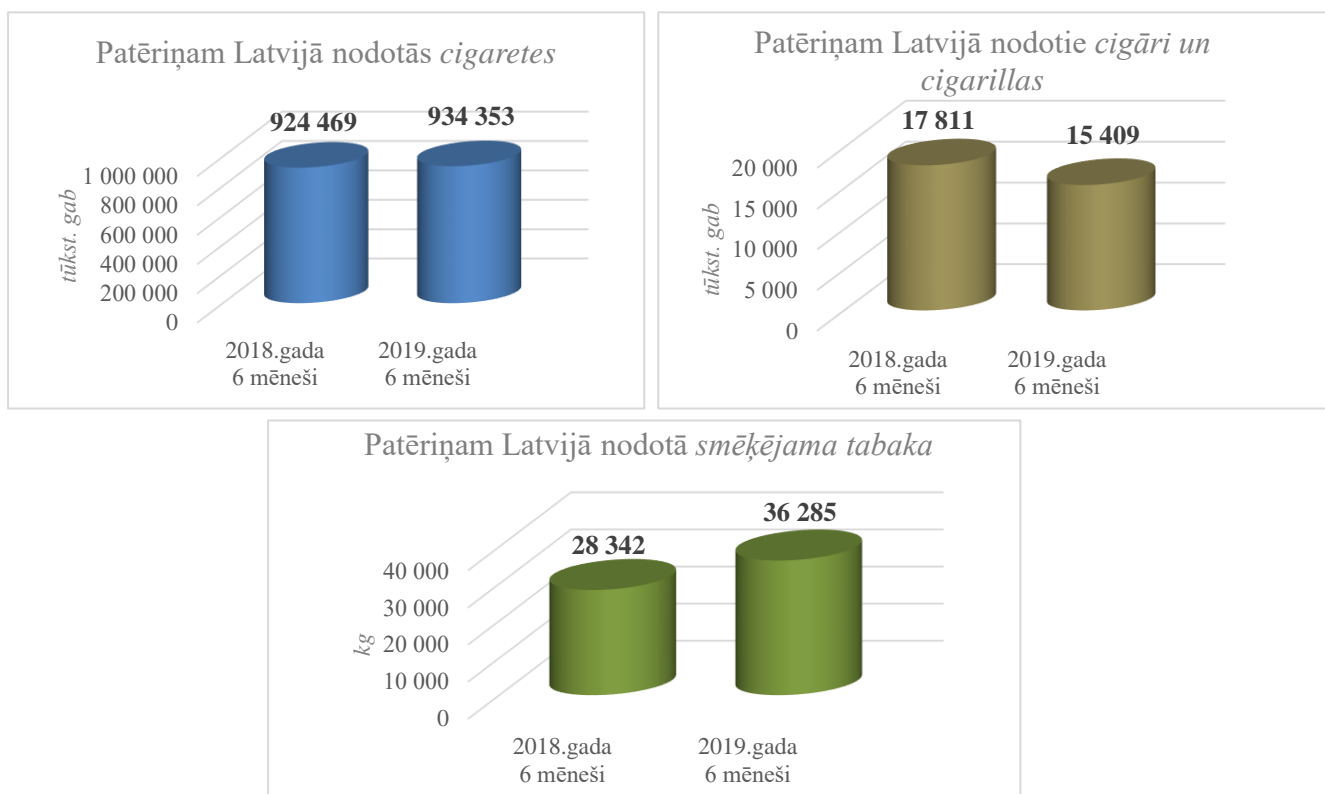
Detalizētu informāciju par naftas produktu (degvielas) aprītes rādītājiem, aprēķināto akcīzes nodokli sadalījumā pa degvielas veidiem, lielākos komersantus un akcīzes nodokļa likmju izmaiņas skatīt pielikumā *Degvielas aprīte*.

➤ *Tabakas izstrādājumi*

Vislielāko īpatsvaru no iekasētā akcīzes nodokļa par tabakas izstrādājumiem veido cigaretes – 2019.gada 6 mēnešos 96 % no kopējās aprēķinātās akcīzes nodokļa summas par tabakas izstrādājumiem veido aprēķinātais akcīzes nodoklis par cigaretēm¹.

2019. gada 6 mēnešos patēriņam Latvijā nodoto cigarešu skaits ir pieaudzis par 1,1% (skat. 5.attēlu). Latvijas patērētāju vidū popularitāti joprojām saglabā "WINSTON" un "L&M", trešo pozīciju ieņem "LD" markas cigaretes.

5.attēls

2019. gada 6 mēnešos samazinājies patēriņam Latvijā nodotais cigāru un cigarillu apjoms – par 14% mazāks apjoms kā 2018.gada attiecīgajā periodā, savukārt par 28% palielinājies smēķējamās tabakas apjoms (skat. 5.attēlu). Apkopotais rādītājs par smēķējamās tabakas apjomu ietver gan smalki sagrieztu tabaku cigarešu uztīšanai, gan citu smēķējamo tabaku.

2018. gada martā pirmo reizi patēriņam Latvijā tika nodota karsējamā tabaka. Šī gada 6 mēnešos patēriņam nodoti 11 659 kilogrami karsējamās tabakas.

Detalizētu informāciju par tabakas izstrādājumu aprīti skatīt pielikumā *Tabakas aprīte*.

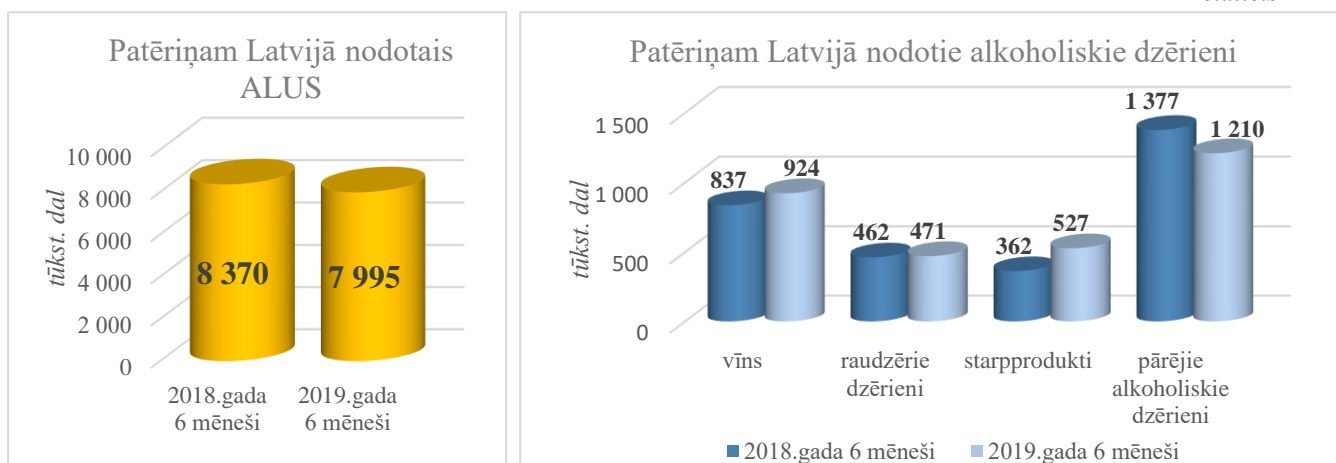
¹ Pamatojoties uz Akcīzes nodokļa deklarācijās aprēķināto akcīzes nodokli

➤ *Alkoholiskie dzērieni un alus*

Patēriņam Latvijā nodoto alkoholisko dzērienu apjoms 2019.gada 6 mēnešos turpina pieaugt, savukārt alus apjoms salīdzinājumā ar 2018.gada attiecīgo periodu ir samazinājies. 2019.gada 6 mēnešos patēriņam Latvijā nodoti 3,1 milj. dekalitri alkoholisko dzērienu, kas ir par 3% vairāk kā 2018.gada attiecīgajā periodā un 8,0 milj. dekalitri alus, kas ir par 5% mazāk kā 2018.gadā (skat. 6.attēlu).

Kopējā patēriņam Latvijā nodoto alkoholisko dzērienu struktūrā 2019.gadā vislielāko daļu sastāda alus (72%), savukārt degvīna un pārējo “spirtoto” dzērienu īpatsvars kopējā alkohola patēriņa struktūrā aizņem 11 %. Savukārt akcīzes nodokļa ieņēmumu struktūrā būtiski augstākas nodokļa likmes dēļ, pārējo alkoholisko dzērienu grupai ir dominējošā loma, nodrošinot 61 % no nodokļa ieņēmumiem.

6.attēls

Kopumā 2019.gada 6 mēnešos Latvijā saražoti 2,6 milj. dekalitri alkoholisko dzērienu, kas ir par 3% vairāk kā 2018.gada attiecīgajā periodā. Arī Latvijā saražotā alus apjoms šogad ir pieaudzis – saražoti 4,2 milj. dekalitru, kas ir par 4% vairāk kā iepriekšējā gadā. Savukārt no citām valstīm ievestā, importētā alus apjoms samazinājies par 7%.

2019. gada jūnijā beigās Latvijā bija:

- 87 mazās alkoholisko dzērienu darītavas (licence alkoholisko dzērienu ražošanai izsniegta uz atvieglotiem nosacījumiem),

Mazajās alkoholisko dzērienu darītavās 2019.gada 6 mēnešos saražoti 4,6 tūkst. dekalitri alkoholisko dzērienu, no kuriem 91% dzērienu ietilpst raudzēto dzērienu grupā (2018.gada 6 mēnešos saražoti – 4,3 tūkst. dekalitri);

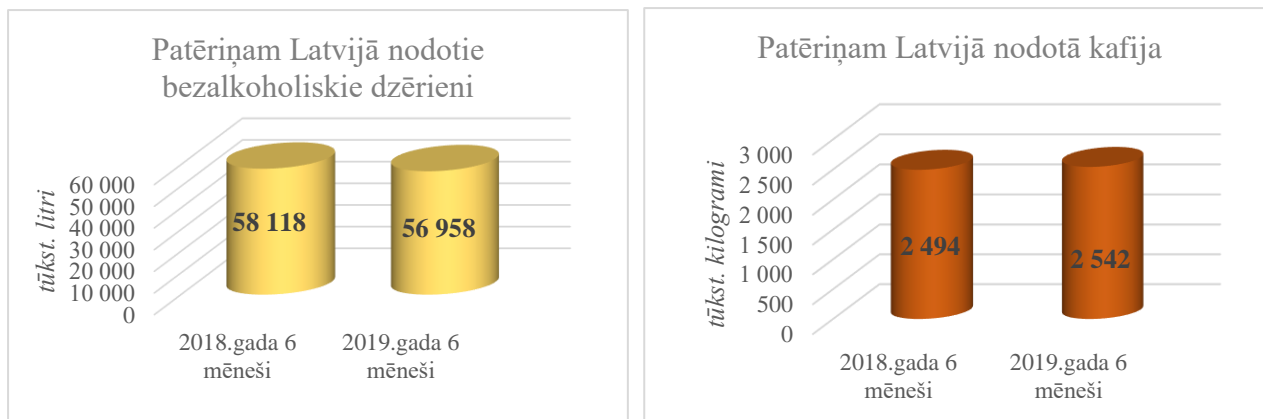
- 55 patstāvīgās mazās alus darītavas, kurās saražoti 1,1 milj. dekalitri jeb 27% no visa Latvijā ražotā alus apjoma.

Detalizētu informāciju par alkoholisko dzērienu un alus aprīti skatīt pielikumā *Alkohola aprīte*.

➤ *Pārējās akcīzes preces*

Latvijā akcīzes nodokli nacionālā līmenī piemēro dabasgāzei, kafijai, bezalkoholiskajiem dzērieniem un elektroniskajās cigaretēs izmantojamajam šķidrumsam.

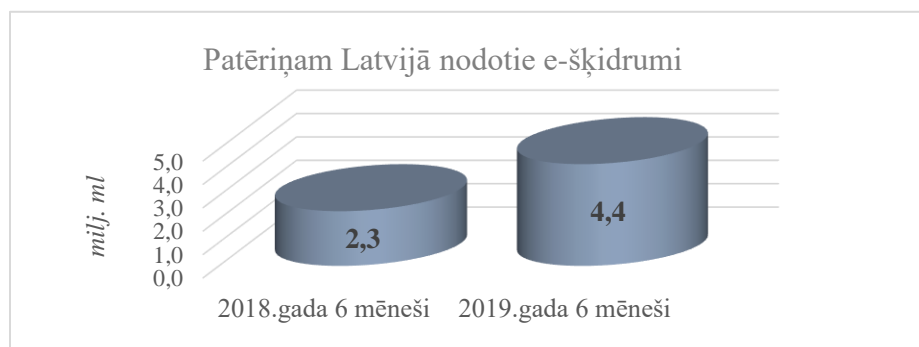
2019. gada 6 mēnešos *kafijas* apjoms, par kuru aprēķināts akcīzes nodoklis un kas uzskatāms par nodotu patēriņam Latvijā, ir par 2% lielāks kā 2018. gadā. Savukārt par 2% ir samazinājies patēriņam nodotais *bezalkoholisko dzērienu* apjoms (skat. 7.attēlu).

* Pamatojoties uz Akcīzes nodokļa deklarācijās deklarēto informāciju (neiekļaujot apjomus importa gadījumā, kas iekļauti muitas deklarācijās)

Patēriņam nodoto *elektroniskajās cigaretēs* izmantojamo šķidrumu apjoms 2019.gada 6 mēnešos salīdzinājumā ar pērnā gada datiem strauji pieaug. Savukārt, aprēķinātais akcīzes nodoklis proporcionāli nav tik strauji pieaudzis, kas skaidrojams ar patēriņam nodoto preču strukturālām izmaiņām atbilstoši nikotīna saturam produktā - 2019.gada 6 mēnešos vairāk tiek nodoti beznikotīna elektroniskajās cigaretēs izmantojamie šķidrumi. Patēriņam Latvijā nodotais apjoms 2019.gada 6 mēnešos ir 4,4 milj. mililitri un tas ir par 2,1 milj. mililitriem vairāk kā iepriekšējā gada attiecīgajā periodā. 2019.gada 6 mēnešos par elektroniskajās cigaretēs izmantojamiem šķidrumiem, kas tika nodoti patēriņam Latvijā, tika aprēķināts 125 tūkst. EUR liels akcīzes nodoklis, kas ir par 39 tūkst. EUR vairāk, kā 2018.gada 6 mēnešos.

8.attēls

* Pamatojoties uz Akcīzes nodokļa deklarācijās deklarēto informāciju (neiekļaujot apjomus importa gadījumā, kas iekļauti muitas deklarācijās)

Gala patērētājiem nodotais *dabaszāzes* apjoms 2019. gada 6 mēnešos ir 7 566 milj. kilovatstundas. No minētā apjoma 6 662 milj. kilovatstundas nodotas gala patērētājiem izmantošanai par kurināmo, 493 milj. kilovatstundas – izmantošanai par kurināmo rūpnieciskai ražošanai, 0,6 milj. kilovatstundas – izmantošanai par degvielu un 410 milj. kilovatstundas nodotas gala patērētājiem izmantošanai mērķiem, kuriem paredzētā dabaszāze netiek aplikta vai tiek atbrīvota no akcīzes nodokļa.

Detalizētu informāciju par pārējo akcīzes preču (t.sk. kafija, bezalkoholiskie dzērieni, elektroniskajās cigaretēs izmantojamie šķidrumi un dabaszāze) aprīti skatīt pielikumā *Pārējo akcīzes preču aprīte*.

Sirija 67120167

Anālītiskajā materiālā un pielikumos apkopota informācija no VID informācijas sistēmās iesniegtajiem pārskatiem uz datu apkopšanas brīdi. Informācija turpmākajās publikācijās var tikt precizēta.